



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

## UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 170/03-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. júla 2003 predbežne prerokoval sťažnosť MUDr. M. K., R. S., zastúpenej advokátom JUDr. O. Š., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia základných práv a slobôd zaručených čl. 1, čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 11 Listiny základných práv a slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bratislava V č. k. 5 C 199/01-48 zo 14. mája 2002 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 14 Co 327/02-75 z 19. februára 2003 a takto

### **r o z h o d o l :**

Sťažnosť MUDr. M. K. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

### **O d ô v o d n e n i e :**

#### I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 6. júna 2003 predložená sťažnosť MUDr. M. K., R. S. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. O. Š., Advokátska kancelária, B., v ktorej namietala porušenie základných práv a slobôd garantovaných čl. 1, čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 11 Listiny

základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozsudkom Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) č. k. 5 C 199/01-48 zo 14. mája 2002 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 14 Co 327/02-75 z 19. februára 2003.

Označeným rozsudkom okresný súd zamietol žalobou sťažovateľky proti odporcovi Všeobecnej zdravotnej poisťovni, so sídlom Mamateyova 17, Bratislava (ďalej len „VZP“), o zaplatenie 221 778,70 Sk s prílušenstvom a krajský súd rozsudkom tento rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil.

Dôvodom na podanie žaloby bola skutočnosť, že navrhovateľka (v konaní pred ústavným súdom sťažovateľka) ako prevádzkovateľka neštátneho zdravotníckeho zariadenia v rokoch 1998 a 1999 poskytla zdravotnú starostlivosť aj poistencom Družstvenej zdravotnej poisťovne Perspektíva (ďalej len „Perspektíva“) a keďže táto bola zrušená, uplatnila si zaplatenie záväzkov u VZP z dôvodu ich prechodu na tento subjekt.

Dňa 1. júla 1999 bolo rozhodnutím Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky odňaté povolenie zdravotnej poisťovni Perspektíva na jej zriadenie. Následne 20. apríla 2001 na návrh likvidátora bol na majetok Perspektívy vyhlásený súdom konkurz. Tým nastala u zrušenej poisťovne zákonom predpokladaná právna skutočnosť, teda zistenie, že z jej majetku nie je možné uspokojiť jej záväzok. Došlo tým k zákonnému prechodu týchto záväzkov na VZP.

Súdy zamietli žalobu sťažovateľky s odôvodnením, že žalovaná VZP nie je priamo zo zákona právnym nástupcom zrušenej Perspektívy, keďže táto bola zrušená bez právneho nástupcu. Na prechod záväzkov a pohľadávok Perspektívy na VZP musí byť splnená podmienka, že zostávajúce záväzky a pohľadávky neboli v rámci likvidácie uspokojené z majetku zrušenej Perspektívy. Až záväzky, ktoré zostanú,

prechádzajú podľa zákona na právneho nástupcu. K prechodu záväzkov nemôže dôjsť pred skončením likvidácie.

Okresný súd argumentoval v odôvodnení napadnutého rozhodnutia tým, že návrh je podaný predčasne so zreteľom na ustanovenie § 34 ods. 6 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriadení rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zdravotnom poistení“).

Podľa citovaného zákona sú povinné poistené osoby, ktoré majú na území Slovenskej republiky trvalý pobyt. Poistenec má právo na úhradu nákladov spojených so zdravotnou starostlivosťou, ktorá mu bola poskytnutá v zmluvnom zdravotníckom zariadení. Jednou zo základných úloh zdravotnej poisťovne je uhradiť zdravotníckym zariadeniam náklady na zdravotnú starostlivosť poskytnutú poistencom spôsobom a vo výške, ktorú určujú cenové predpisy.

Zákon upravuje aj spôsob nakladania s majetkom zrušenej poisťovne. Upravuje likvidáciu poisťovne tak, že rozhodnutie o likvidácii musí obsahovať spôsob prevodu poistencov do všeobecnej poisťovne alebo inej poisťovne. Vyporiadanie majetku a záväzkov rezortnej poisťovne sa riadi všeobecnými predpismi.

Sťažovateľka v čase poskytovania zdravotnej starostlivosti v čase uplatňovania svojho nároku na súde mala garancie, že ak dôjde k likvidácii poisťovne, záväzky prejdú na VZP. Táto doba podľa sťažovateľky nastala najneskôr vyhlásením konkurzu na Perspektívu 20. apríla 2001. Až po uplatnení pohľadávky vo VZP 8. júna 2001 došlo k ďalšej novele zákona o zdravotnom poistení zákonom č. 233/2001 Z. z., ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2001.

Týmto zákonom bolo prijaté ustanovenie § 34 ods. 6, podľa ktorého záväzky zrušenej poisťovne za poskytovanú zdravotnú starostlivosť, ktoré prešli do všeobecnej

poist'ovne alebo inej poist'ovne a ktoré ďalšie zariadenie v zdravotníctve preukáže, sa uhrádzajú z vymožených pohľadávok zrušenej poist'ovne a zo zdrojov ustanovených zákonom o štátnom rozpočte alebo iných štátom účelovo určených zdrojov do 24 mesiacov od schválenia účtovnej uzávierky poist'ovne ku dňu vstupu do likvidácie alebo do 24 mesiacov od nadobudnutia účinnosti vyhlásenia konkurzu na poist'ovňu.

Práve o toto ustanovenie, síce platné a účinné v čase, keď súd prijal rozhodnutie, ale nie účinné v čase, keď sťažovateľka pohľadávky nadobudla a riadne uplatnila, opierali všeobecné sudy svoje odôvodnenie rozhodnutí.

Súčasnú znenie § 34 ods. 6 zákona o zdravotnom poistení, ktoré je účinné od 1. januára 2003 ustanovuje, že ak zdroje z vymožených pohľadávok zrušenej poist'ovne nestačia na úhradu pohľadávky, uhrádzajú sa zo zdrojov ustanovených zákonom o štátnom rozpočte alebo z iných určených zdrojov len do výšky istiny.

Podľa názoru sťažovateľky okresný súd a krajský súd v namietaných rozsudkoch aplikovali také znenie ustanovenia § 34 ods. 6 zákona o zdravotnom poistení, ktoré sa stalo súčasťou tohto zákona až po uplatnení jej práva cestou súdnej žaloby.

Z tohto právneho východiska sťažovateľka vyvodzuje právny záver, že v namietaných rozsudkoch okresného súdu a krajského súdu bolo interpretované a aplikované ustanovenie § 34 ods. 6 zákona o zdravotnom poistení v rozpore s ústavou a medzinárodnými zmluvami, čím došlo k porušeniu čl. 1 a čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 20 ods. 1 a 4 a čl. 35 ods. 1 ústavy, čl. 11 listiny a čl. 1 dodatkového protokolu.

Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd vydal nález, že:

„Zamietnutím návrhu na zaplatenie 221.778,70 Sk s príslušenstvom rozsudkami Okresného súdu Bratislava V. č. k. 5 C 199/01-48 a Krajského súdu Bratislava 14 Co 327/02-75 v dôsledku aplikácie § 34 ods. 6 zákona č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej

zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v znení neskorších predpisov došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na rovnosť garantovanú čl. 11 Listiny základných práv a slobôd a čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy SR, práva na podnikanie zakotveného v čl. 35 ods. 1 Ústavy SR, práva vlastníť majetok upraveného v čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a v čl. 20 ods. 1 Ústavy SR a k prekročeniu podmienok vyvlastnenia, ktoré sú zakotvené v čl. 20 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky. Zároveň došlo aj k porušeniu ustanovenia čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ktorý je vyjadrením princípu právneho štátu.

Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 19. 02. 2003, č. k. 14 Co 327/02-75 a rozsudok Okresného súdu Bratislava V. zo dňa 14. 05. 2002, č. k. 5 C 199/01-48 sa zrušuje.

Slovenská republika je povinná zaplatiť navrhovateľke čiastku 200.000,- Sk k rukám navrhovateľa do troch dní odo dňa právoplatnosti z titulu primeraného zadosťučinenia.“

## II.

Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon

o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd predbežne preskúmal oba napadnuté rozsudky všeobecných súdov a zistil, že žaloba sťažovateľa bola 19. februára 2003 zamietnutá v celom rozsahu.

Z rozsudku okresného súdu sp. zn. 5 C 199/01 vyplýva, že sťažovateľka podala súdu návrh proti VZP Bratislava o zaplatenie 221 778,70 Sk s príslušenstvom. Okresný súd návrh zamietol. Svoje rozhodnutie odôvodnil tak, že sťažovateľka sa v návrhu z 8. júna 2001 dožadovala zaplatenia zdravotníckych výkonov po zaniknutej zdravotnej poisťovni Perspektíva. Uviedol, že nemohol aplikovať ustanovenie § 34 ods. 6 zákona o zdravotnom poistení z dôvodu, že toto ustanovenie citovaného zákona nadobudlo účinnosť až 1. júla 2001, keď už záväzky Perspektívy boli záväzkami odporcu, takže jeho aplikáciou by došlo k nedovolenej retroaktivite. Zdravotná poisťovňa Perspektíva bola zrušená rozhodnutím Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky 17. júla 1999. Zrušením povolenia vstúpila Perspektíva do likvidácie. V rámci likvidácie likvidátor postupuje podľa § 70 až 75 Obchodného zákonníka a uspokojuje záväzky poisťovne z jej majetku a z vymožených pohľadávok.

Podľa názoru oboch súdov z ustanovenia § 34 ods. 3 a 4 zákona o zdravotnom poistení v znení zákona č. 233/2001 Z. z. vyplýva, že ak z majetku zrušenej poisťovne

nie je možné uspokojiť jej záväzky, prechádzajú tieto na VZP alebo inú poisťovňu, ktorá prevzala poisťencov.

Zrušením povolenia na zriadenie Perspektívy vstupuje táto do likvidácie. Určený likvidátor musí majetkový zostatok, ktorý vznikne z likvidácie po uspokojení záväzkov a pohľadávok, vrátiť zriaďovateľovi. O tom, či prejdú záväzky a pohľadávky Perspektívy na VZP, bude možné zaujať stanovisko až po ukončení likvidácie. Skutočnosť, že na majetok Perspektívy bol vyhlásený konkurz tento stav nijako neovplyvňuje.

Žalobu sťažovateľky treba považovať za predčasnú, keďže v čase rozhodovania všeobecných súdov VZP ešte nebola pasívne legitimovaná. Nedôvodná je aj námietka týkajúca sa retroaktivity, pretože podľa § 154 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku pre rozhodovanie súdu je rozhodujúci stav v čase vyhlásenia rozsudku.

Podľa názoru ústavného súdu nemožno dospieť k záveru, že by rozsudok okresného súdu alebo krajského súdu bolo potrebné považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Bolo nepochybne v právomoci okresného súdu aj krajského súdu príslušné zákonné ustanovenie vyložiť. Rovnako nemožno dospieť ani k záveru, že by výklad všeobecných súdov bol z ústavného hľadiska neospravedliteľný a neutržateľný.

V tejto súvislosti poukazuje ústavný súd na tú skutočnosť, že krajský súd potvrdil zamietnutie žaloby z dôvodu jej predčasnosti. Nedošlo teda k tomu, že by krajský súd považoval návrh sťažovateľky za nedôvodný s konečnou platnosťou, a to ani v tej časti, v ktorej sa sťažovateľka domáhala prisúdenia majetkových sankcií.

Ústavný súd vychádzal z prezumpcie ústavnosti všetkých ustanovení zákona o zdravotnom poistení .

Ústavný súd nemôže v rámci konania o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ústavy skúmať ústavnosť zákonov, ale musí vychádzať z prezumpcie ich ústavnosti.

Navrhovateľ ako fyzická osoba nepatrí medzi subjekty, ktoré sú aktívne legitimované na podanie návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov, ktorých taxatívny výpočet obsahuje čl. 130 ods. 1 písm. a) až e) ústavy. Preto ústavný súd neskúmal argumentáciu sťažovateľky týkajúcu sa údajnej protiústavnosti niektorých ustanovení zákona o zdravotnom poistení.

Podľa doterajšej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil.

Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené, alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02).

Napadnuté rozsudky všeobecných súdov nie sú zjavne svojvoľné a zjavne neodôvodniteľné. Okresný súd aj krajský súd zistili skutkový stav a aplikovali naň relevantné ustanovenia platného práva, pričom svoj postup v odôvodnení riadne vysvetlili.

Ústavný súd teda na základe zásady subsidiarity obsiahnutej v čl. 127 ods. 1 ústavy nemá právomoc konať ako súd ďalšieho stupňa o napadnutých rozsudkoch okresného súdu a krajského súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

**P o u č e n i e :** Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. júla 2003